

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutiones Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

31. De potestate Legati in causis iudicialib.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

facit, potest, quia est ius commune, *ca. de Simoniac. & cap. Nihil de Simonia.*

Decimo septimo quaeritur, An possit Legatus dispensare cum his, qui nondum habent legitimam aetatem? In primis Legatus non dispensat cum eo, qui nondum attingit decimum quartum aetatis annum, ut proficiatur Religionem, vel testamentum faciat, quia in tali aetate non censetur quis plene compos rationis. Secundo Legatus, & Episcopus dispensant cum eo, qui ait vigesimum aetatis annum, ut habere queat personatus, & dignitates cura animarum carentes. *cap. 1. de temporibus ordinand. in 6.* Tertio ante Concilium Tridentinum Legatus, & Episcopus dispensare poterant cum eo, qui septennium excesserat, ut fieri possent Canonici, hoc enim permittitur, *in cap. ex eo, de at. & qual. ord. ut ibi annotant Doctores.* Quarto nec Legatus, nec Episcopus dispensare queunt ut quis fiat Subdiaconus ante vigesimum secundum annum, aut Diaconus ante vigesimum tertium, vel Presbyter ante vigesimum quintum. *Conc. Trid. sess. 23. c. 12. de Reformat.* Hoc locum habet, ubi fuerit Conc. Tridentinum receptum. In locis vero, in quibus non est receptum, nec Legatus, nec Episcopus potest dispensare cum minore viginti quinque annis, ut fiat Presbyter, vel cum minore viginti annis, ut fiat Diaconus vel cum eo, qui non attingit decimum octavum aetatis annum, ut fiat Subdiaconus. *Clem. Generalem de atate, & qual. ord. in 5. de off. Legat. lib. 7. num. 44. 8.* Legatus, vel Episcopus dispensare potest cum minore 25. annis, ut habeat dignitatem, & Canonicatum, vel aliud Beneficium simplex in eadem ecclesia: quod probat ex Rota Dec. 19. in antiquis, & Archidiacono *cap. 1. de Consuet. in 6.*

CAP. XXXI.

De potestate Legati in causis iudicialibus.

Primo quaeritur, Quae facultates concedi soleant Legatis in causis iudicialibus cognoscendis? Solent concedi sequentes, his verbis: *Ac etiam matrimoniales, beneficiales, & alias Ecclesiasticas, & spirituales, ac profanas causas quaelibet, ad Ecclesiasticum forum pertinentes, tam primo, quam appellationum quarumlibet à quibuscumque iudicibus Ordinariis, Legatis, & Delegatis, etiam per nos, & sedem praedictam deputatis, ad nos, & sedem eandem, seu quoscumque alios iudices interpositos pro tempore, & durante dicta legatione interponendas, etiam simpliciter, & de plano, & summarie sine strepitu, & figura iudicii, sola facti veritate inspecta per te, vel alium, seu alios, etiam citra unam vel duas dietas, dummodo non ultra tres, audiendi, cognoscendi, & tractandi, ac alii, vel aliis taliter audiendas, cognoscendas, & sine debito terminandas delegandi, illaque, etiam si per nos, aut alias auctoritate nostra delegata forent, seu alias coram quocumque penderent, etiam cum tibi placuerit, ad te aduocandi, & alius committendi.* Haec ibi.

Porro quae causae ad forum Ecclesiasticum pertineant, dixi superius lib. 3. cap. 53.

Si quaeras, Quid significant illa verba (*simpliciter, & de plano, ac summarie.*) Respondet Ioann. Andr. in Clem. Sape, de verb. signif. dicens, idem significare, haec omnia verba simul coniuncta (*simpliciter, & de plano ac summarie*) quod illud (*sine strepitu & figura iudicii.*) Quibus verbis tollitur ordo iudicii, qui alias omittitur vtiat processum, *l. Proletam. C. de sententiis, & interrogat. omni iudic.*

Ordo vero iudicii consistit in oblatione libelli, contestatione litis, assignatione dilationum, iuramento calumniae, instrumentorum, & testium productione: de quibus *in cap. Quoniam contra, de Probat.* Secundum igitur Ioannem Andream in illa Clem. Sape, auferretur per praedicta verba omnis ordo iudicii, praeterquam is, qui fuerit expressus. Bart. in Extrauag. Ad reprimendum, ait ex his verbis tolli ordinem iudicii, inductum iure positivo, videlicet Canonico, Ciuili, & municipalibus, non autem inductum iure diuino, vel naturali, cuiusmodi est creatio, qualicumque peritio, interrogatio per quodcumque quandoque facienda, ad causam cognoscendam, citatio partis ad sen-

tentiam. Prodest igitur praedictorum verborum clausula, ut procedi queat non obstantibus feriis hominum gratia inductis, ut non sit necessaria solemnitas oblationis libelli, litis contestatio, ut dilationes fiant breuiores, frustratoria reiciantur, multitudines testium restringantur. De hoc verbo *sine figura iudicii* habemus textum in *l. 1. §. Similique modo. C. de Latina liber. tollen.* De illis verbis: *sola facti veritate inspecta* est textus in *l. 2. ff. de orig. iur.* Quibus verbis, quis sic iudex more arbitratoris, de quo in *c. Quinti Vari, de iureiur. & l. si societatem. §. Arbitrorum. ff. pro soc.* Vnde si veritas appareat, nulla omnia sollemnitas iuris positui vitiatur processum. Item clausula (*de plano*) tollit similiter omnem formam iure positivo inductam. Insuper clausula, *Nulla iuris solemnitate seruata*, tollit ea, quae sunt iuris diuini, vel naturalis, ut est creatio, & probatio causae duorum testium auctoritate confirmata.

Secundo quaeritur, An possit Legatus causas committere, antequam sit Prouinciam sibi delegatam ingressus? Potest. *Glossa in cap. Nouit. de offic. Legati, id probat, quia commissio causae cognitionem non requirit.* Si roges, An Iudex, cui Legatus causam commisit, possit iurisdictionem exercere, antequam Legatus Prouinciam ingrediarur? Potest, ut colligi videtur ex *l. obseruare, §. penult. ff. de offic. Procons. & Regid. Decis. 650. Gambaro de offic. Legati, lib. 8. num. 56.*

Tertio quaeritur, An possit causas committere Canonico in notis 25. annis? Non potest. *Glossa in cap. statutum, in verb. Canonico, de rescript. in sexto.* Hoc enim est priuilegium Papae, *cap. cum viginti, de offic. Iud. deleg. & nullus alius, nisi Princeps, potest iura immutare. Clem. Ne Rom. de Elect.*

Quarto quaeritur, An possit Legatus causas committere Canonico supernumerario? Potest. *Francus in cap. statutum, de rescript. in sexto. Gamb. de off. Legat. lib. 8. num. 52.*

Quinto quaeritur, An Delegatus à Legato possit subdelegare, hoc est, possit alium Delegatum constituere? Duae sunt opiniones, Vna est dicentium non posse, quia id est priuilegium delegati à Principe. Sic Archid. c. 2. de offic. iud. deleg. in sexto, Ioan. Andr. Dominio. & Francus ibidem. Innoc. in cap. cum Berold. de sent. & re iudic. Glossa in cap. Cum causam, de appellat.

Alter sententia est, assententium posse. Sic Bald. in l. 1. iudice C. de iud. Alexan. in l. More, & lege sequenti ff. de iurisdic. omni. iudic. Angelus in l. Cum prator ff. de iud. Abb. in cap. Cum Bertoldus, modo citato: quos sequitur Gambarus de offic. Legati lib. 8. num. 143. Id probant, quia Legatus instar Principis habet Regiam facultatem, & dignitatem.

CAP. XXXII.

De potestate Legati in statutis condendis.

Certi iuris est, Legatos in Conciliis Prouincialibus, & extra Concilia posse statuta condere. *c. vl. de off. Legati.*

Primo quaeritur, An possit Legatus statuta facere, quae perpetuo durent, etiam finita Legatione? Potest, ut colligitur ex *cap. vl. de offic. Legat. Innoc. ut aiunt Anton. cap. Ex parte 3. de verb. signif. & cap. 1. de Loca. Innoc. in cap. Cum accessissent. de Constitut. Bartol. in l. omnes populi. ff. de iustit. & iure: qui habent iurisdictionem ordinariam, possunt statuta condere in perpetuum, & perpetua censentur, nisi ad tempus ponantur.*

Secundo quaeritur, Circa quae possint Legati statuta facere? Respondeo circa ea omnia, quae ad iurisdictionem ipsorum spectant, videlicet ad mores componendos, vitia corrigenda. *cap. Quoniam quidam distinet. 18.* Hoc enim etiam possunt Episcopi. At vero nec Episcopi, neque Legati possunt quidquam statuere contra ius commune ex toto, vel ex parte. *Glossa in cap. vltim. de iis, quae sunt à Pralato sine consensu Capituli, Felinus, & alii Doctores in cap. Quod super his, de Maioritate, & obed. Glossa in Clem. ne Romani, de elect.* Possunt tamen praeter ius commune statuere. Item contra non parentes iuri poenam addere, ut singuli facilius ius commune seruent. *Doctores in cap. 2. de consuet. Innoc. & Host. cum in ihibitio, de Claustr. de sponsat.*

Tertio